

7. ข้อพิพาททางกฎหมาย

7.1 คดีศาลปกครอง

ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2550 บริษัทอยู่ในฐานะที่เกี่ยวข้องในคดีหรือข้อพิพาทที่ยังไม่สิ้นสุด ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสินทรัพย์หรือการดำเนินงานธุรกิจของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ดังนี้

ในเดือนธันวาคม 2546 ได้มีกลุ่มบุคคลร่วมกันเป็นผู้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลาง โดยมีอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 นายกองคํการบริหารส่วนตำบลห้วยแห้ง เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 โดยกล่าวหาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้ง 4 รายในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ และได้ขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการรับฝังกลบวัสดุที่ไม่ใช่แล้วที่ไม่เป็นอันตราย และเป็นอันตรายซึ่งอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี และอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ออกให้กับบริษัทตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งนายกองคํการบริหารส่วนตำบลห้วยแห้งได้ออกให้กับบริษัทตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และให้บริษัทชดใช้ค่าเสียหายให้กับราษฎรที่เดือดร้อน และขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงโทษพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ร่วมกันกระทำความผิด โดยศาลปกครองกลางกำหนดให้บริษัทเป็นผู้ร้องสอดในฐานะคู่กรณีฝ่ายที่ 3

ต่อมา ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาคดีดังกล่าวเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2550 ให้ยกฟ้องในทุกประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวหา โดยให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เรื่องใบอนุญาตที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และที่ 2 ออกให้กับผู้ร้องสอดตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลมีคำวินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และที่ 2 ออกใบอนุญาตให้กับผู้ร้องสอดชอบด้วยกฎหมายแล้ว เพราะการออกใบอนุญาตเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติของกฎหมาย อีกทั้งที่ตั้งโรงงานอยู่ในทำเลและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดของทางราชการที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ 2 เรื่องใบอนุญาตที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 ออกให้กับผู้ร้องสอดตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลมีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า ไม่มีกรณีที่ศาลจะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับความชอบของกฎหมายของใบอนุญาตดังกล่าว เนื่องจากคำฟ้องมิได้กล่าวอ้างว่าการออกใบอนุญาตของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4 ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร

ประเด็นที่ 3 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือไม่ ศาลมีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 มิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เหตุเพราะกลุ่มผู้ฟ้องคดีได้ร้องเรียนอย่างต่อเนื่องไปยังหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัด หน่วยงานราชการที่เป็นราชการส่วนกลางที่มีหน้าที่โดยตรง คือ กระทรวงอุตสาหกรรม หน่วยงานทางวิชาการ คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการรัฐสภา รวมทั้งนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติหน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าเดือดร้อน โดยการตั้งคณะทำงานขึ้นมาหลายชุด ซึ่งจะประกอบด้วยกลุ่มผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ที่ 2 และที่ 4 และบริษัทอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ในฐานะพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานในพื้นที่ จะเป็นผู้แปรผลการตรวจสอบไปสู่การปฏิบัติ เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในลักษณะการออกคำสั่งแก่โรงงานเป็นคราวๆไป โดยมีผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 และที่ 3 เป็นผู้กำกับดูแล อีกทั้งยังปรากฏว่าการประกอบกิจการโรงงานของบริษัทได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 9001 : 2000 และ ISO 14001 : 2004 จากหน่วยงานที่อยู่ในการกำกับดูแลของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองระบบงาน

นอกจากนี้ ยังได้รับการรายงานผลการศึกษาคูงานที่โรงงานของบริษัท จากที่ปรึกษาคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสระบุรี ในฐานะกรรมการงบประมาณว่า โรงงานของบริษัทตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมและถูกใช้เป็นที่สำหรับการศึกษาของสถานศึกษา หน่วยงานภาคเอกชนและภาคราชการทั้งภายในและภายนอกประเทศ

สำหรับประเด็นที่ 4 ที่ขอให้ศาลมีคำสั่งให้บริษัทชดเชยค่าเสียหายทั้งหมดให้กับราษฎรที่เดือดร้อนนั้น ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ระบุจำนวนความเสียหาย เพียงกล่าวรวมๆ มาในคำขอเท่านั้น อีกทั้งไม่ได้ระบุว่าเป็นความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีรายใดจำนวนเท่าใด ในกรณีนี้จึงไม่มีลักษณะเป็นคำขอที่ศาลจะพิจารณาให้ได้

และประเด็นที่ 5 ที่ขอให้ศาลลงโทษเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวนี้ ศาลปกครองกลางวินิจฉัยว่าเป็นกรณีที่ศาลไม่มีอำนาจกำหนดบังคับให้ได้ตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ศาลจึงไม่อาจรับคำฟ้องในส่วนดังกล่าวไว้พิจารณาได้

อย่างไรก็ตาม แม้ศาลปกครองกลางจะพิพากษาให้ยกฟ้องคดีดังกล่าวในทุกประเด็นก็ตาม ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองกลางในคดีดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุดเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2550 ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้รับคำอุทธรณ์ดังกล่าวไว้พิจารณาเป็นคดีของศาลปกครองสูงสุด หมายเลขคดีดำที่ อ.308-309/2550 ทั้งนี้ บริษัทในฐานะคู่กรณีฝ่ายที่ 3 (ผู้ร้องสอด) ได้ยื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2550 เพื่อขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาขึ้นตามศาลปกครองกลาง โดยให้ยกฟ้องอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้รับคำแก้อุทธรณ์ของบริษัทไว้พิจารณาแล้ว

บริษัท กฎหมายธุรกิจ อนุรักษ์ จำกัด ในฐานะที่ปรึกษาทางกฎหมายของบริษัทได้ให้ความเห็นทางคดีดังกล่าวเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2550 และวันที่ 30 สิงหาคม 2550 ว่า หากศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี ผลของคดีอาจส่งผลกระทบต่อภารกิจและความรับผิดชอบทางกฎหมายของบริษัท ดังนี้

ก) ผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจของบริษัท

หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ โรงงาน หรือใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของบริษัทบริษัทจะต้องหยุดดำเนินกิจการ โรงงานรับฟังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วไว้ชั่วคราวจนกว่าบริษัทจะได้รับใบอนุญาตใหม่ ซึ่งในกรณีดังกล่าว บริษัทสามารถที่จะดำเนินการขอรับใบอนุญาตดังกล่าวใหม่ตามกฎหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ โดยคาดว่าจะใช้ระยะเวลาดำเนินการจนเสร็จสิ้นภายใน 30 วัน และหากบริษัทต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อประกอบการขอรับใบอนุญาตใหม่ (เฉพาะการรับฟังกลบสิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่ไม่อันตราย) นั้น บริษัทคาดว่าจะสามารถดำเนินการได้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 6 เดือน ทั้งนี้ เนื่องจากข้อมูลต่างๆ ของการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ฯ นี้ บริษัทได้เคยทำการศึกษา และปรากฏอยู่ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ประกอบในการขอรับใบอนุญาตให้ขยายโรงงานครั้งที่ 3 (ใบอนุญาตการปรับปรุงคุณภาพของเสียรวมและรับฟังกลบสิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นของเสียอันตรายและบำบัดน้ำเสียรวม) ไว้แล้ว

นอกจากนี้ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมให้มีการจัดการของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปีและกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศอย่างถูกวิธีด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมและปลอดภัย แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการจัดหาสถานที่ตั้งศูนย์กำจัดสิ่งปฏิกูลฯ ตลอดจนยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญพิเศษเฉพาะด้าน รวมถึงปัจจัยความเสี่ยงอื่นๆ จึงเกินวิสัยของผู้สนใจที่จะลงทุนในกิจการประเภทนี้ ดังนั้นหากบริษัทต้องถูกเพิกถอนใบอนุญาตด้วยสาเหตุจากการกระทำของรัฐตามที่ปรากฏในข้อ

พิพาทในคดีปกครองดังกล่าว จนทำให้บริษัทไม่สามารถประกอบกิจการกำจัดสิ่งปฏิกูลฯ ได้และทำให้โรงงานต่างๆ ที่ใช้บริการกับบริษัทได้รับความเดือดร้อน ทางราชการจะต้องเร่งดำเนินการออกใบอนุญาตใหม่ที่ถูกต้องตามกฎหมายให้กับบริษัทเสร็จสิ้นโดยเร็ว เพื่อให้บริษัทสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้

ข) ความรับผิดชอบทางกฎหมายในเรื่องค่าเสียหาย

ในคดีดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีได้ขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้บริษัทชดเชยค่าเสียหายให้กับราษฎรที่เดือดร้อน อย่างไรก็ตาม ในคดีนี้ ศาลปกครองกลางได้พิพากษายกฟ้องของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวข้างต้น และได้วินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า คำขอของผู้ฟ้องคดีที่ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้บริษัทชดเชยค่าเสียหายให้กับราษฎรที่เดือดร้อนนั้น ไม่ได้ระบุจำนวนความเสียหายหรือระบุผู้ได้รับความเสียหาย เพียงแต่กล่าวรวมๆ เท่านั้น ทั้งไม่ได้ระบุว่า เป็นความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีรายใด จำนวนเท่าใด โดยระบุแต่เพียงว่าชดเชยค่าเสียหายทั้งหมดให้กับราษฎรที่เดือดร้อน กรณีนี้จึงไม่มีลักษณะเป็นคำขอที่ศาลจะพิจารณาให้ได้

ที่ปรึกษาทางกฎหมายมีความเห็นว่า ในชั้นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุดนั้น ผู้ฟ้องคดีจะไม่สามารถเพิ่มเติมรายละเอียดของประเด็นดังกล่าวในคำอุทธรณ์ได้ เนื่องจากไม่ใช่ประเด็นที่กล่าวกันมาแล้ว โดยชอบในศาลปกครองกลาง ซึ่งต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ นอกจากนี้ คดีนี้เป็นคดีปกครองที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเอกชนขอให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นคดีพิพาทระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งศาลปกครองไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาให้บริษัทซึ่งเป็นเอกชนและผู้ร้องสอดในคดีนี้ชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ผู้ฟ้องคดีหรือผู้เสียหาย (ถ้ามี) อาจฟ้องบริษัทเป็นคดีละเมิดต่อศาลยุติธรรมในส่วนของคดีแพ่งที่มีเขตอำนาจเพื่อเรียกค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นอีกคดีหนึ่งแยกต่างหากจากคดีของศาลปกครองดังกล่าวข้างต้น แต่ทั้งนี้ ผู้เสียหายจะต้องใช้สิทธิฟ้องคดีละเมิดภายในกำหนดอายุความ 1 ปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน แต่ต้องไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันทำละเมิด ซึ่ง ณ วันที่ที่ปรึกษาทางกฎหมายของบริษัทให้ความเห็น ยังไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดฟ้องบริษัทเป็นคดีละเมิดต่อศาลยุติธรรมในส่วนของคดีแพ่ง ทั้งๆ ที่ควรได้รู้เหตุละเมิดดังกล่าวนี้ก่อนแล้ว

7.2 คดีศาลอาญา

ตามที่ได้มีกลุ่มบุคคลจำนวน 5 คนร่วมกันฟ้องคดีอาญาต่อศาลจังหวัดสระบุรี คดีหมายเลขดำที่ 2754/2550 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2550 โดยมีบริษัท และกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ถูกฟ้องคดี โดยกล่าวหาว่าในระหว่างวันที่ 3 พฤษภาคม 2547 จนถึงวันที่ 27 กรกฎาคม 2550 ผู้ถูกฟ้องคดีได้ร่วมกันไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งตั้งตามมาตรา 37 วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ให้ผู้ถูกฟ้องคดีระงับการนำกากอุตสาหกรรมเข้ามาฝังกลบในพื้นที่เขตตำบลห้วยแห้ง อำเภอแก่งคอย และตำบลกุดนกงเปล้า ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น น้ำเน่าเสีย ก่อให้เกิดอันตรายความเสียหายและความเดือดร้อนแก่โจทก์ที่พักอาศัยอยู่ใกล้ชิดหรือติดต่อกับพื้นที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำกากอุตสาหกรรมเข้ามาฝังกลบ ทั้งนี้ ศาลได้มีคำสั่งนัดไต่สวนมูลฟ้องในวันที่ 22 ตุลาคม 2550 แต่ยังคงดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จึงได้กำหนดนัดไต่สวนครั้งต่อไปในวันที่ 4 ธันวาคม 2550

บริษัท กฎหมายธุรกิจ อนุรักษ์ จำกัด ในฐานะที่ปรึกษาทางกฎหมายของบริษัทได้พิจารณาและมีความเห็นเกี่ยวกับคดีดังกล่าว เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2550 ดังนี้

- 1) คดีนี้เป็นคดีที่อัยการ ไม่ได้เป็นโจทก์ฟ้อง ดังนั้น เมื่อมีการยื่นคำฟ้องแล้ว ศาลจะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องก่อน เพื่อพิจารณาว่าคดีมีมูลหรือไม่ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 162) ต่อเมื่อปรากฏว่าคดีมีมูลแล้ว ศาลจึงจะประทับฟ้องไว้พิจารณาคดีต่อไป (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 167) ซึ่งในขณะที่ศาลยังไม่ประทับฟ้องไว้พิจารณาคดีนั้น บริษัทยังไม่มีฐานะเป็นจำเลยแต่อย่างใด
- 2) บริษัทยื่นข้อเท็จจริงต่อที่ปรึกษากฎหมายว่า ช่วงระยะเวลาดังกล่าวตามฟ้อง ไม่เคยปรากฏว่าบริษัทได้มีการละเว้นหรือจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งใดๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติโรงงานพ.ศ.2535 และที่ผ่านมาก็ไม่เคยปรากฏว่าทางราชการมีหนังสือถึงบริษัท แจ้งว่าบริษัทฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ของผู้ฟ้องกล่าวหาแต่อย่างใด
- 3) โทษสำหรับความผิดฐานดังกล่าว ได้แก่ โทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับเงินไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำคุกและปรับเงิน และปรับเงินอีกวันละไม่เกิน 5,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือยังไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้อง (มาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535) ซึ่งโดยหลักแล้ว บริษัทหรือนิติบุคคลที่กระทำความผิดจะได้รับโทษเพียงในส่วนที่เป็นโทษปรับเท่านั้น นอกจากนี้ ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ ถ้าเห็นว่า ผู้ต้องหาไม่ควรถูกฟ้องหรือได้รับโทษถึงจำคุก ซึ่งหากผู้ต้องหาได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบปรับ ให้ถือว่า คดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37(4))

ทั้งนี้ บริษัทและที่ปรึกษากฎหมายไม่สามารถประเมินค่าปรับที่จะต้องเสียได้ เนื่องจากปัจจุบันศาลยังมิได้ประทับฟ้องคดีไว้พิจารณา และนอกจากนี้ อำนาจในการเปรียบเทียบปรับดังกล่าวอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแต่เพียงผู้เดียว